

คู่มือ

แนวทางปฏิบัติในการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงาน

ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

คำนำ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 25 และ 26 กรกฎาคม 2562 โดยกำหนดให้การส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญาและการศึกษารูปแบบระบบ แบ่งปันผลกำไรสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมให้แก่เกษตรกร เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร และพัฒนานวัตกรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว มีคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 1314/2563 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบ เกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่กำหนดแนวทางการบูรณาการความร่วมมือ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจัดทำแนวปฏิบัติความร่วมมือในการขับเคลื่อนการ ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 รวมทั้งกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ

เพื่อให้การขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล คณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติในการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการปฏิบัติงาน และบูรณาการการทำงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
1. วัตถุประสงค์	1
2. เป้าหมาย	1
3. คำจำกัดความ	1
4. การปฏิบัติงาน	2
5. ภารกิจที่ขอความร่วมมือให้สนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560	2
5.1 ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560	2
5.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร เพื่อสร้างศักยภาพและความเชื่อมั่นในการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา	7
5.3 ให้คำปรึกษาหรือความเห็นทางวิชาการแก่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบ เกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560	10
5.4 จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา	11
5.5 แจกเตือนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดทราบเพื่อตรวจสอบ เมื่อมีผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฯ หรือมีพฤติกรรม เข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรพันธสัญญา	12
5.6 ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ที่คณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบแล้ว	13
5.7 ปฏิบัติการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา	14
ภาคผนวก	

1. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความร่วมมือ และบูรณาการองค์ความรู้และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการกำหนดให้การส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญาและการศึกษารูปแบบระบบแบ่งปันผลกำไรสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมให้เกษตรกร เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรมด้านเกษตรพันธสัญญา

2. เป้าหมาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ และสามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คำจำกัดความ

3.1 ระบบเกษตรพันธสัญญา หมายถึง ระบบการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตร ที่เกิดขึ้นจากสัญญาการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรประเภทเดียวกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรฝ่ายหนึ่ง กับบุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่สิบรายขึ้นไป หรือกับสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือกับวิสาหกิจชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมอีกฝ่ายหนึ่ง ที่มีเงื่อนไขในการผลิต จำหน่าย หรือจ้างผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเกษตรกรตกลงที่จะผลิต จำหน่าย หรือรับจ้างผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรตามจำนวน คุณภาพ ราคา หรือ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ และผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรตกลงที่จะซื้อผลิตผลดังกล่าว หรือ จ่ายค่าตอบแทนตามที่กำหนดไว้ตามสัญญา โดยผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรเข้าไปมีส่วนในกระบวนการผลิต เช่น เป็นผู้กำหนดวิธีการผลิต จัดหาพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หรือปัจจัยการผลิต ให้แก่เกษตรกร

3.2 ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตร หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบธุรกิจการผลิต แปรรูป จำหน่าย หรือการส่งออกผลิตผลทางการเกษตร หรือให้บริการด้านระบบการผลิตสินค้าหรือปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา

3.3 เกษตรกร หมายถึง บุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมและให้หมายความรวมถึงสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม

3.4 เกษตรกรรม หมายถึง การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือเกษตรกรรมอื่นที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาประกาศกำหนด

3.5 ข้อพิพาท หมายถึง ข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสัญญา ในระบบเกษตรพันธสัญญา

4. การปฏิบัติงาน

คณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองประธานกรรมการ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมหม่อนไหม กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรรมการ โดยมีหัวหน้าสำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา เป็นกรรมการและเลขานุการ ได้ร่วมกัน พิจารณาและกำหนดภารกิจในการสนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ดังนี้

- 1) ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560
- 2) ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร เพื่อสร้างศักยภาพและความเชื่อมั่น ในการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา
- 3) ให้คำปรึกษาหรือความเห็นทางวิชาการแก่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560
- 4) จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา
- 5) แจกเตือนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบ เพื่อตรวจสอบ เมื่อมีผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฯ หรือมีพฤติกรรมเข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบ ของเกษตรพันธสัญญา
- 6) ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว
- 7) ปฏิบัติการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา

5. ภารกิจที่ขอความร่วมมือให้สนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

5.1 ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

5.1.1 เป้าหมาย

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถให้คำปรึกษาหรือแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรได้อย่างถูกต้อง หน่วยงานจำเป็นต้องทราบสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ได้แก่

(1) ความหมายของระบบเกษตรพันธสัญญา

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ได้กำหนดนิยามของ “ระบบเกษตรพันธสัญญา” โดยสรุปหมายถึง “ระบบการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจากสัญญาระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรกับบุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่สิบรายขึ้นไป หรือกับองค์กรทางการเกษตรที่มีกฎหมายรองรับ โดยผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตด้วย”

จากนิยามข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบของ “ระบบเกษตรพันธสัญญา” ได้ 3 ประการ ดังนี้

(1.1) ระบบการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตร ที่เกิดขึ้นจากสัญญาการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรประเภทเดียวกัน ระหว่าง

- ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรฝ่ายหนึ่ง
  - กับ
  - บุคคลธรรมดาซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่สิบรายขึ้นไป หรือกับ
  - สหกรณ์การเกษตร หรือกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือกับ
  - วิสาหกิจชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- } ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมอีกฝ่ายหนึ่ง

(1.2) มีเงื่อนไขในการผลิต จำหน่าย หรือจ้างผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเกษตรกรตกลงที่จะผลิต จำหน่าย หรือรับจ้างผลิตผลิตผลทางการเกษตรตามจำนวน คุณภาพ ราคา หรือ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ และผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรตกลงที่จะซื้อผลิตผลดังกล่าว หรือ จ่ายค่าตอบแทนตามที่กำหนดไว้ตามสัญญา

(1.3) ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต เช่น เป็นผู้กำหนดวิธีการผลิต จัดหาพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หรือปัจจัยการผลิต ให้แก่เกษตรกร

หากการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรมีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประการตามที่อธิบายข้างต้น ก็จะเป็นการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา ซึ่งจะต้องพิจารณาสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ต่อไป ในทางกลับกัน หากการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรมีองค์ประกอบไม่ครบทั้ง 3 ประการ การผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรนั้นก็ไม่ใช่การทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา และไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

(2) สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา

เมื่อพิจารณาตาม (1) แล้ว ปรากฏว่า การผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรนั้นอยู่ในระบบเกษตรพันธสัญญา ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาว่าคู่สัญญาที่มาขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำนั้น เป็นเกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตร

(2.1) สิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร

(2.1.1) สิทธิของผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร

สิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีที่มีข้อพิพาทในการปฏิบัติตามสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

สิทธิในการร้องขอให้มีการรวมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีที่มีข้อพิพาทในการปฏิบัติตามสัญญาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรรายใดรายหนึ่งกับเกษตรกรหลายรายในประเด็นเดียวกัน ตามมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

(2.1.2) หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร

- หน้าที่แจ้งการประกอบธุรกิจทางการเกษตรต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก่อนเริ่มประกอบกิจการ ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- หน้าที่แจ้งการเลิกประกอบธุรกิจเป็นหนังสือต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันที่จะเลิกการประกอบธุรกิจในระบบเกษตรพันธสัญญา ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- หน้าที่จัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวนและร่างสัญญาให้เกษตรกรผู้เข้าทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาทราบเป็นการล่วงหน้าก่อนการดำเนินการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา พร้อมทั้งรับรองความถูกต้องของข้อมูลตามเอกสารสำหรับการชี้ชวน ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- หน้าที่จัดส่งสำเนาเอกสารสำหรับการชี้ชวนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เก็บไว้เพื่อใช้เป็นเอกสารในการตรวจสอบหนึ่งชุด ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- หน้าที่รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายในกรณีที่เกิดการผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญาใด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนอันเนื่องมาจากการใช้ปัจจัยการผลิต หรือกระบวนการผลิตภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรกำหนด เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าผลกระทบนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำหรือละเว้นการกระทำของเกษตรกรในการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือเงื่อนไขที่ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรกำหนด ตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ได้กำหนดไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรหรือเกษตรกร บอกลีกสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา เนื่องจากสภาพของพื้นที่ที่ทำการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรตามสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา หรือภาวะตลาดของผลิตผลทางการเกษตรดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่มีการตกลงกำหนดเงินชดเชยการลงทุนหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดให้แก่อีกฝ่ายอย่างเป็นธรรม และในระหว่างที่มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้คู่สัญญา

1) ชะลอ ระวัง หรือยุติการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาจนเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย

2) กระทำการใด ๆ ที่เป็นการเสียหายแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ในกรณีที่สัญญาสิ้นสุดลงระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

3) ทำข้อตกลงเพิ่มเติมหรือแก้ไขสัญญาเพื่อให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับความเสี่ยงภัย ภาระหรือมีหน้าที่เพิ่มเติม โดยไม่มีค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม

(2.2) สิทธิและหน้าที่ของเกษตรกร

(2.2.1) สิทธิของเกษตรกร

- สิทธิรับทราบเอกสารสำหรับการชี้ชวนและร่างสัญญาจากผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรก่อนการดำเนินการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- สิทธิเลือกว่าจะให้เพิ่มข้อความในสัญญาให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 21 และให้สัญญานั้นมีผลใช้บังคับต่อไป หรือจะบอกเลิกสัญญา ในกรณีที่สัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาที่จัดทำขึ้นไม่มีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- สิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีที่มีข้อพิพาทในการปฏิบัติตามสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

- สิทธิในการร้องขอให้มีการรวมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีที่มีข้อพิพาทในการปฏิบัติตามสัญญาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรรายใดรายหนึ่งกับเกษตรกรหลายราย ในประเด็นเดียวกัน ตามมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

(2.2.2) หน้าที่ของเกษตรกร

นอกจากการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการผลิตผลผลิตและบริการทางการเกษตรตามที่ระบุในสัญญา พระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรหรือเกษตรกรบอกเลิกสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยอ้างเหตุจากสภาพของพื้นที่ที่ทำการผลิตผลผลิตหรือบริการทางการเกษตรตามสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา หรือภาวะตลาดของผลิตผลทางการเกษตรดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่มีการตกลงกำหนดเงินชดเชยการลงทุนหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดให้แก่อีกฝ่ายอย่างเป็นธรรม และในระหว่างที่มีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้คู่สัญญา

- ชะลอ ระวัง หรือยุติการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาจนเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย

- กระทำการใด ๆ ที่เป็นการเสียหายแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ในกรณีที่สัญญาสิ้นสุดลงระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- ทำข้อตกลงเพิ่มเติมหรือแก้ไขสัญญาเพื่อให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับความเสี่ยงภัย ภาระหรือมีหน้าที่เพิ่มเติม โดยไม่มีค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม

(3) บทลงโทษ

(3.1) พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรที่ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฯ จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 300,000 บาท ดังนี้

(3.1.1) ไม่แจ้งการประกอบธุรกิจต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อนเริ่มประกอบกิจการ

(3.1.2) ไม่แจ้งเลิกการประกอบธุรกิจในระบบเกษตรพันธสัญญาต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันที่จะเลิกการประกอบธุรกิจในระบบเกษตรพันธสัญญา

(3.1.3) ไม่จัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวนและร่างสัญญาให้เกษตรกรผู้เข้าทำสัญญารับเป็นการล่วงหน้า และส่งสำเนาเอกสารสำหรับการชี้ชวนดังกล่าวให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เก็บไว้เพื่อใช้เป็นเอกสารในการตรวจสอบ โดยเอกสารสำหรับการชี้ชวนต้องมีรายละเอียด ตามที่มาตรา 20 กำหนด

(3.1.4) ไม่ส่งมอบสัญญาให้เกษตรกรในวันทำสัญญา (มาตรา 21 วรรคสอง) หรือแบ่งสัญญาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรกับเกษตรกรหรือกระทำการอื่นใดเพื่อให้การทำสัญญาไม่เข้าลักษณะของสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 25)

(3.2) พระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดแนวทางในการคุ้มครองคู่สัญญาในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท นับตั้งแต่วันที่ประธานกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้รับคำร้องจนถึงวันที่มีการสั่งจำหน่ายข้อพิพาท หรือวันที่คู่สัญญาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน โดยห้ามมิให้คู่สัญญาฝ่ายใดทำการชะลอ ระงับ หรือ ยุติการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาจนเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการเสียหายแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทั้งทางตรงและทางอ้อมในกรณีที่สัญญาสิ้นสุดลงระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (มาตรา 36 (1) หรือ (2)) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 300,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 5,000 บาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืน

5.1.2 แนวทางปฏิบัติ

หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดและสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานในการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ทั้งในกรณีที่หน่วยงานมีแผนปฏิบัติงานตามภารกิจประจำ เพื่อให้ความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกรอยู่แล้ว ขอให้สอดแทรกความรู้หรือแนวทางการดำเนินงานในระบบเกษตรพันธสัญญาควบคู่ไปด้วย และในกรณีที่ สป.กษ. หรือสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดได้ขอความร่วมมือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกร โดยมียละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

(1) หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดและสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติงานตามภารกิจประจำ (แบบฟอร์ม 1) ในการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ หรือให้ความรู้และประโยชน์ที่จะได้รับในการทำเกษตรพันธสัญญา เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและแรงจูงใจในการเข้าสู่ระบบแก่กลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ และในกรณีที่แผนปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดซึ่งต้องการให้หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดร่วมให้ความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกร ขอให้แจ้งหน่วยงานดังกล่าวทราบล่วงหน้าด้วย

(2) หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดจัดส่งแผนปฏิบัติงานให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ภายในวันที่ 15 ตุลาคม ของทุกปี เพื่อจัดเก็บเป็นภาพรวมในระดับจังหวัด และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จะต้องแจ้งให้ สป.กษ. ทราบ ภายในวันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี

(3) หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จำนวน 2 รอบต่อปี (แบบฟอร์ม 2)

- รอบที่ 1 รายงานผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม – 31 มีนาคม ภายในวันที่ 15 เมษายน ของทุกปี

- รอบที่ 2 รายงานผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน – 30 กันยายน ภายในวันที่ 15 ตุลาคม ของทุกปี

(4) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดรวบรวมผลการดำเนินงานและจัดส่งให้ สป.กษ. รอบที่ 1 ภายในวันที่ 30 เมษายน และรอบที่ 2 ภายในวันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี เพื่อวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน และเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป

5.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร เพื่อสร้างศักยภาพและความเชื่อมั่นในการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา

5.2.1 เป้าหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ได้กำหนดกลไกในการสร้างความเป็นธรรมและคุ้มครองเกษตรกรไว้หลายประการ เช่น การกำหนดรายละเอียดของสัญญา และกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรมีหน้าที่จัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวนและร่างสัญญา ให้เกษตรกรทราบเป็นการล่วงหน้า พร้อมทั้งรับรองความถูกต้องของเอกสารสำหรับการชี้ชวน เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษารายละเอียดของเอกสารสำหรับการชี้ชวนและร่างสัญญาก่อนตัดสินใจเข้าทำสัญญา โดยพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดรายละเอียดของเอกสารสำหรับการชี้ชวนไว้หลายประการ เช่น ข้อมูลแผนการผลิต คุณภาพประมาณการของจำนวนหรือปริมาณของผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรที่จะทำการผลิต ระยะเวลาคืนทุน ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานของพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ อาหาร ยา ปัจจัยการผลิต สารเคมี หรือเครื่องมือที่ต้องนำมาใช้ในการผลิต ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าคุณภาพมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นสาระสำคัญที่เกษตรกรจำเป็นต้องพิจารณาในการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา อย่างไรก็ตาม เกษตรกรจำนวนมากยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลทางการเกษตรดังกล่าวไม่เพียงพอ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงมีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือความรู้ทางวิชาการในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละกรม ให้แก่เกษตรกร เมื่อสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดหรือเกษตรกรขอคำปรึกษาหรือสอบถามข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้เกษตรกรได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องและใช้ประกอบการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาต่อไป โดยเบื้องต้น ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีองค์ความรู้และศักยภาพในการทำการเกษตรในด้านต่าง ๆ อย่างน้อยดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนการลงทุน (Investment Feasibility) แผนการผลิตและเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

- เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวางแผนการลงทุน การวางแผนการผลิต ตลอดจนเทคโนโลยีทางการเกษตรที่สำคัญ
- เพื่อให้เกษตรกรสามารถตรวจสอบรายละเอียดของเอกสารสำหรับการชี้ชวน และร่างสัญญาที่ผู้ประกอบการกิจการทางการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญาจัดทำขึ้นได้ในระดับพื้นฐาน
- เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร และใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาได้อย่างเหมาะสม

คำอธิบาย/เนื้อหา

- ความหมายและความสำคัญของการวางแผนการลงทุน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการลงทุน เช่น เงินลงทุน การคำนวณราคาวัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตร ประเมินการระยะเวลาในการคืนทุน และความคุ้มค่าในการผลิต
- ความหมายและความสำคัญของการวางแผนการผลิต การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการผลิต การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการผลิต การประเมินการปริมาณผลิตผล และวางแผนการผลิตให้สอดคล้องตามที่กำหนดในสัญญาหรือตรงตามความต้องการของตลาด
- ความสำคัญของเทคโนโลยีทางการเกษตร รวมถึงการใช้อาหาร ยา เครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่จำเป็นและมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ตลอดจนพัฒนาผลิตผลและบริการทางการเกษตรให้มีคุณภาพและปริมาณตรงตามที่กำหนด

ผลลัพธ์/ผลการเรียนรู้

เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาสามารถวางแผนการลงทุน แผนการผลิต และใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้อย่างเหมาะสม สามารถผลิตผลิตผลและบริการทางการเกษตรได้ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา ทั้งในแง่ของระยะเวลา ปริมาณ และคุณภาพ

(2) การบริหารจัดการการผลิต/การบริหารจัดการฟาร์ม (Farm Management)

วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

- เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิต ผลผลิตและเทคโนโลยี การเงิน การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว รวมถึงการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน
- เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีทักษะในการบริหารจัดการการผลิต การบริหารจัดการฟาร์ม อย่างเหมาะสม

คำอธิบาย/เนื้อหา

- การบริหารปัจจัยการผลิต เพื่อนำที่ดิน แรงงาน และทุน มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
- การบริหารต้นทุนการผลิต การจำแนกประเภทต้นทุน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และวิธีการในการลดต้นทุนการผลิต

- การบริหารผลผลิตและเทคโนโลยีในระดับพื้นฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตร

- การบริหารการเงิน ครอบคลุมตั้งแต่การตั้งเป้าหมายทางการเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน การออม และการบริหารจัดการหนี้

- การบริหารจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ครอบคลุมตั้งแต่การเก็บเกี่ยว การคัดบรรจุ การตัดแต่ง การเก็บรักษา และการขนส่งผลิตผลทางการเกษตร

- การบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน ครอบคลุมหลักการแนวคิดของการบริหารความเสี่ยง กระบวนการบริหารความเสี่ยง หลักการและแนวคิดของการควบคุมภายใน องค์ประกอบของการควบคุมภายใน รวมทั้งการนำระบบการควบคุมภายในมาใช้ในการบริหารจัดการการผลิต

ผลลัพธ์/ผลการเรียนรู้

เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาสามารถบริหารจัดการการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และมีภูมิคุ้มกันต่อปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(3) ความสามารถในการบริหารสัญญา

วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

- เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา

คำอธิบาย/เนื้อหา

- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสัญญา ตั้งแต่การจัดทำสัญญา การดำเนินการตามสัญญา และการบอกเลิกสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา

- แนวทางการดำเนินการตามสัญญาแต่ละประเภท เช่น การควบคุมดูแลคุณภาพและปริมาณของผลิตผลและบริการทางการเกษตร ให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญา

ผลลัพธ์/ผลการเรียนรู้

เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญามีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำสัญญา และสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

5.2.2 แนวทางปฏิบัติ

(1) หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดมอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร และแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบ เพื่อให้การประสานงานมีความถูกต้องและรวดเร็ว

(2) กรณีมีการนัดหมายการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะต้องแจ้งวัน เวลา และสถานที่ที่จะให้คำแนะนำแก่เกษตรกรไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาฯ ทราบล่วงหน้า โดยให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้ประสานงานและเข้าร่วมการให้คำปรึกษาฯ ด้วย และในกรณีที่หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดมีแผนดำเนินการให้คำปรึกษาฯ หรือได้รับคำร้องขอเข้ารับคำปรึกษาฯ จากเกษตรกรโดยตรง ขอให้แจ้งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบด้วย

(3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะต้องรายงานผลการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร (แบบฟอร์ม 3) ให้ สป.กษ. ทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ ภายในวันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี

5.3 ให้คำปรึกษาหรือความเห็นทางวิชาการแก่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาท หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

5.3.1 เป้าหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 กำหนดให้มี คณะกรรมการ 3 คณะ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา โดยทำหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

(1) คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ทำหน้าที่ในการเสนอ แผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดรูปแบบสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา และส่งเสริมให้นำรูปแบบสัญญาดังกล่าวไปใช้ กำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา โดยคณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ ซึ่งคณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลมาเพื่อให้ข้อเท็จจริง ความเห็น คำแนะนำทางวิชาการ หรือส่งเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

(2) คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาท ทำหน้าที่ในการใกล้เคียงข้อพิพาทในการปฏิบัติตาม สัญญาระหว่างผู้ประกอบการกิจการเกษตรกับเกษตรกร โดยคณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทอาจขอให้ บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาภายในระยะเวลา ที่กำหนดได้

(3) คณะกรรมการเปรียบเทียบ ทำหน้าที่เปรียบเทียบบรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้มีคณะทำงาน รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อคณะกรรมการเปรียบเทียบเพื่อประกอบการพิจารณา

5.3.2 แนวทางปฏิบัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาท และคณะกรรมการเปรียบเทียบ อาจมีประเด็นที่ต้องอาศัยความรู้ ทางวิชาการด้านการเกษตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมต่าง ๆ เช่น ข้อมูลที่จำเป็นในกระบวนการผลิต และข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานของดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิตและผลิตภัณฑ์พืช การบริการ ส่งออกสินค้าเกษตร คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ พันธุ์สัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ ชีวภัณฑ์และชีววัตถุ สำหรับสัตว์ ยาสัตว์และวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ ระบบการผลิตปศุสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยง การปรับปรุงพันธุ์ การผลิตการขยายพันธุ์สัตว์น้ำ อาหารสัตว์น้ำ สุขภาพสัตว์น้ำ องค์ความรู้เกี่ยวกับ

การพัฒนาการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตร เช่น ข้อมูลแผนการผลิต เงินลงทุน คุณภาพ ประสิทธิภาพ ของจำนวนหรือปริมาณของผลผลิตหรือบริการทางการเกษตร ระยะทางที่เหมาะสมในการขนส่งผลผลิต ทางการเกษตร ราคาและวิธีการคำนวณราคาวัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตร ประสิทธิภาพระยะเวลาคืนทุน ความคุ้มค่าในการผลิต และภาวะความเสี่ยง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับหลักการ และวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น คณะกรรมการจึงอาจต้องขอคำปรึกษาหรือความเห็นทางวิชาการจากกรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของประชาชน

สป.กษ. และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะประสานเพื่อขอความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรมในส่วนกลางหรือในระดับจังหวัดเข้าร่วมชี้แจง แนะนำ หรือให้ความเห็นอื่น ๆ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะรวบรวมข้อมูลผลการชี้แจง แนะนำ หรือให้ความเห็นฯ ส่งให้ สป.กษ. เพื่อสรุปเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานและรายงานผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป

5.4 จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา

5.4.1 เป้าหมาย

เนื่องจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการทำการเกษตร ในระบบเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ในประเทศไทย โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2560 และมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2560 ที่ผ่านมา จึงยังไม่มีกรรณการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาอย่างเป็นระบบ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนการพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา รวมทั้งกำหนด นโยบาย มาตรการ และแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือกรมที่เกี่ยวข้องสำรวจ ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา โดยสำรวจข้อมูลจากเกษตรกรที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมในลักษณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละกรม ประกอบด้วย การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

5.4.2 แนวทางปฏิบัติ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกันพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และแผนการดำเนินงานจัดทำข้อมูล ทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา โดยอาจพิจารณาให้ดำเนินการเก็บข้อมูลในคราวเดียวกับ ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การดำเนินงานจะต้อง เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำทะเบียนเกษตรกรที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนด และเมื่อได้ข้อมูล ทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาแล้ว ให้ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่ระบบของ สป.กษ. ภายใต้ความร่วมมือที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

- (1) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกรมที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และแผนการดำเนินงานจัดทำข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา และเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นชอบ พร้อมทั้งมอบหมายเจ้าหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน
- (2) หน่วยงานระดับกรมจัดเก็บข้อมูลทะเบียนเกษตรกรตามแผนการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน
- (3) หน่วยงานระดับกรมรวบรวมและดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูล ให้ สป.กษ. เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาในภาพรวมของประเทศต่อไป
- (4) สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา จัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ
- (5) สป.กษ. ดำเนินการประสานกรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นปัจจุบัน

5.5 แจ้งเตือนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดทราบเพื่อตรวจสอบ เมื่อมีผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฯ หรือมีพฤติกรรมเข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรพันธสัญญา

5.5.1 เป้าหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญามีหน้าที่ต้องปฏิบัติหลายประการ เช่น หน้าที่ในการจัดแจ้งการประกอบธุรกิจในระบบเกษตรพันธสัญญา ก่อนเริ่มประกอบกิจการ การจัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวน และร่างสัญญาให้เกษตรกรทราบเป็นการล่วงหน้า การส่งสำเนาเอกสารสำหรับการชี้ชวนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อใช้เป็นเอกสารในการตรวจสอบจำนวนหนึ่งชุด หน้าที่ในการจัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวนให้มีข้อความหรือคำรับรองเกี่ยวกับข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนและเข้าทำสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด หน้าที่ในการจัดทำสัญญาเป็นหนังสือที่เข้าใจง่าย หากมีศัพท์ทางเทคนิคจะต้องมีคำอธิบายประกอบ และมีรายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนด และไม่มีข้อตกลงหรือเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมหรือเอาเปรียบเกษตรกร นอกจากนี้ ยังได้กำหนดข้อห้ามไว้หลายประการ เช่น ห้ามไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรแบ่งสัญญาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรกับเกษตรกรหรือกระทำการอื่นใดเพื่อให้สัญญาไม่เข้าลักษณะของสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาตามพระราชบัญญัตินี้ ห้ามบอกเลิกสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา เนื่องจากสภาพของพื้นที่ที่ทำการผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรตามสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา หรือภาวะตลาดของผลิตผลทางการเกษตรดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่มีการตกลงกำหนดเงินชดเชยการลงทุนหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดให้แก่อีกฝ่ายอย่างเป็นธรรม และในระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้คู่สัญญาชะลอ ระวัง หรือยุติการปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาจนเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย หรือกระทำการอื่นใดที่เป็นการเสียหายแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำข้อตกลงเพิ่มเติมหรือแก้ไขสัญญาเพื่อให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับความเสี่ยงภัยรับภาระหรือมีหน้าที่เพิ่มเติม โดยไม่มีค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม

5.5.2 แนวทางปฏิบัติ

หน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดและสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดดำเนินการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดดำเนินการตรวจสอบ ติดตามและเฝ้าระวังพฤติกรรมที่อาจฝ่าฝืนบทบัญญัติของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 หรือพฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรพันธสัญญา หากพบพฤติกรรมดังกล่าวขอให้แจ้งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบทราบและดำเนินการตรวจสอบ และประสานสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาเพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางให้ความช่วยเหลือ และดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ต่อไป

5.6 ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว

5.6.1 เป้าหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 มาตรา 10 กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมาย หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา และติดตาม ประสานงาน หรือเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา

ทั้งนี้ ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบต่อแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาและรายงานความก้าวหน้าให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบต่อแผนดังกล่าวแล้ว เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

5.6.2 แนวทางปฏิบัติ

ร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการ โดยกิจกรรม/โครงการที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งต้องพิจารณานำเอาประเด็นที่สำคัญของการพัฒนาแต่ละด้านมาประกอบการพิจารณา เพื่อให้การกำหนดกิจกรรม/โครงการสอดคล้องกับแนวทางของแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา โดย สป.กษ. จะแจ้งหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเตรียมความพร้อมดำเนินการ ดังนี้

(1) ระยะที่ 1 ในช่วงระหว่างการจัดทำร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา สป.กษ. จะขอความร่วมมือให้หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของร่างแผนฯ เพื่อนำไปวิเคราะห์และจัดทำแผนปฏิบัติงานภายใต้ร่างแผนฯ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติต่อไป

(2) ระยะที่ 2 หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินโครงการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา

(3) ระยะที่ 3 การประเมินผลแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ซึ่งจะดำเนินการทุกสิ้นปีงบประมาณ โดยหน่วยงานระดับกรมจัดส่งผลการดำเนินงานโครงการตามเป้าหมายและตัวชี้วัดให้ สป.กษ. ภายใน 31 ตุลาคมของทุกปี เพื่อพิจารณารวบรวมข้อมูลและประเมินผลแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา และเสนอคณะอนุกรรมการจัดทำร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาและประเมินผลและคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาพิจารณาต่อไป

5.7 ปฏิบัติการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา

ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่หรืองานในความรับผิดชอบของกรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา เมื่อได้รับการมอบหมายหรือสั่งการจากผู้บังคับบัญชาหรือได้รับการประสานงานจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ภาคผนวก

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ ๑๓๑๕/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่ง ที่ ๒๘๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ไว้แล้ว นั้น

เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนั้น เพื่อให้ การขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นไป อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงยกเลิกคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๒๘๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตร พันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขึ้นใหม่ โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมาย	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานกรรมการ
๓. ผู้แทนกรมการข้าว	กรรมการ
๔. ผู้แทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	กรรมการ
๕. ผู้แทนกรมประมง	กรรมการ
๖. ผู้แทนกรมปศุสัตว์	กรรมการ
๗. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
๘. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๙. ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมหม่อนไหม	กรรมการ
๑๑. หัวหน้าสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๒. เจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริม และพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา	ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจ

๑. พิจารณากำหนดแนวทางการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อเสนอปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒. จัดทำแนวทางปฏิบัติความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. กำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ

๔. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายทองเปลว กองจันทร์)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดทำข้อกำหนดและออกแบบกระบวนการงาน

การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการงาน

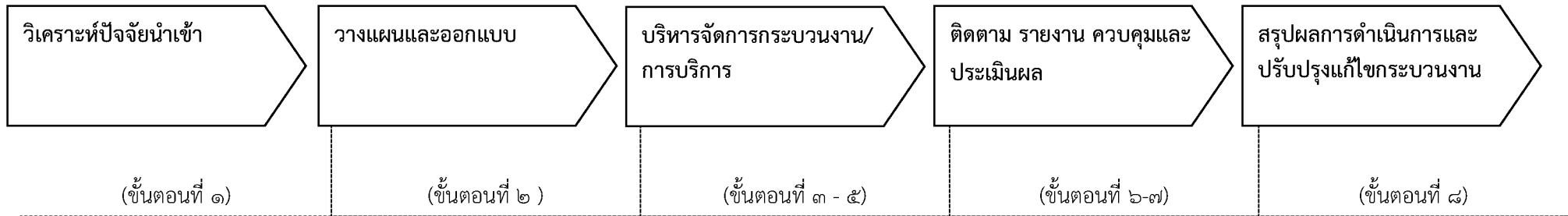
กระบวนการที่ ๑ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา
ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นข้อกำหนดที่สำคัญ	รายละเอียด	ลำดับ ความสำคัญ
ผู้รับบริการ (ลูกค้า)	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร	๔
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร - ผู้บริหารและบุคลากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	๕
กฎหมาย/ระเบียบ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	๑
ปัญหาจากระบบงานภายใน	เจ้าหน้าที่ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่เพียงพอ	๓
ประสิทธิภาพของกระบวนการงาน	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรได้อย่างถูกต้อง	๒

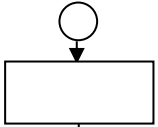
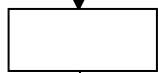

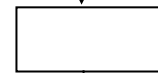
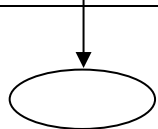
การออกแบบแต่ละกระบวนการงาน

๑) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละกระบวนการงาน

๒) การเขียนผังกระบวนการงาน

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑. ศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมา		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด/ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	ผลการวิเคราะห์ การดำเนินการ ที่ผ่านมา
๒. จัดทำแผนปฏิบัติงานตามภารกิจประจำ ในการให้ คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจ ทางการเกษตร เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และแนวทางการ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ หรือประโยชน์ที่จะได้รับ ในการทำเกษตรพันธสัญญา (แบบฟอร์ม ๑)		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด/ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	แผนปฏิบัติงานตาม ภารกิจประจำ ของหน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด และ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด
๓. จัดส่งแผนปฏิบัติงานให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัด		ภายในวันที่ ๑๕ ต.ค. ของทุกปี	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด	-	แผนปฏิบัติงานฯ ของหน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๔. รวบรวมข้อมูลเป็นภาพรวมของจังหวัด และแจ้งให้ สป.กษ. ทราบ		ภายในวันที่ ๓๑ ต.ค. ของทุกปี	สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	แผนปฏิบัติงานฯ ของแต่ละจังหวัด ในภาพรวม
๕. ดำเนินการให้คำปรึกษาหรือแนะนำแก่เกษตรกร และผู้ประกอบการกิจการเกษตร ตามแผนปฏิบัติงานฯ		ตามแผน ปฏิบัติงานฯ	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด/ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	กิจกรรม/โครงการ ให้คำปรึกษาหรือ แนะนำแก่เกษตรกร และผู้ประกอบการ กิจการเกษตร
๖. รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานฯ ให้สำนักงาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด จำนวน ๒ รอบ/ปี (แบบฟอร์ม ๒) ดังนี้ - รอบที่ ๑ รายงานผลการดำเนินงาน ภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ของทุกปี - รอบที่ ๒ รายงานผลการดำเนินงาน ภายในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ของทุกปี		ภายในวันที่ ๑๕ เม.ย. และ ๑๕ ต.ค. ของทุกปี	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด	-	รายงานผลการ ดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติงานฯ ของหน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด
๗. รวบรวมผลการดำเนินงานและจัดส่งให้ สป.กษ. - รอบที่ ๑ ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ของทุกปี - รอบที่ ๒ ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ของทุกปี		ภายในวันที่ ๓๐ เม.ย. และ ๓๑ ต.ค. ของทุกปี	สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	รายงานผลการ ดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติงานฯ ของแต่ละจังหวัด ในภาพรวม
๘. วิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน และเสนอคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อทบทวน กระบวนการทำงาน และกำหนดวิธีการปรับปรุงแก้ไข		-	สป.กษ.	-	รายงานการวิเคราะห์ ผลการปฏิบัติงาน และวิธีการปรับปรุง แก้ไข

๓) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพงาน

มาตรฐานคุณภาพงาน (ภาพรวมกระบวนการ) : การให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นไปอย่างถูกต้องและทั่วถึง

การจัดทำข้อกำหนดและออกแบบกระบวนการงาน

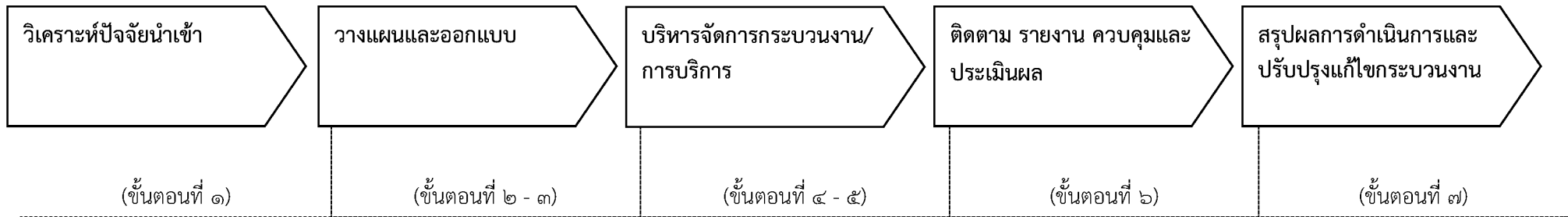
การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการงาน

กระบวนการงานที่ ๒ ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร เพื่อสร้างศักยภาพและความเชื่อมั่นในการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา

ประเด็นข้อกำหนดที่สำคัญ	รายละเอียด	ลำดับ ความสำคัญ
ผู้รับบริการ (ลูกค้า)	- เกษตรกร	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร - ประชาชนทั่วไป - ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	๔
กฎหมาย/ระเบียบ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง - กฎหมาย กฎ ระเบียบ ของส่วนราชการระดับกรมที่เกี่ยวข้อง	๑
ปัญหาจากระบบงานภายใน	เกษตรกรยังขาดความรู้ทางวิชาการเกษตรที่จำเป็น เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิต และใช้ประกอบการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา	๕
ประสิทธิภาพของกระบวนการงาน	เกษตรกรมีความรู้ทางวิชาการเกษตรที่จำเป็น มีศักยภาพในการผลิต และมีความเชื่อมั่นในการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา	๒

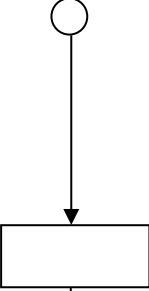
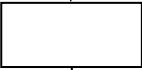
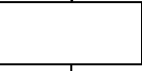
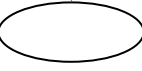
การออกแบบแต่ละกระบวนการงาน

๑) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละกระบวนการงาน

๒) การเขียนผังกระบวนการงาน

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑. ศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด/ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด/ สป.กษ.	-	ความรู้เกี่ยวกับ ผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมา
๒. มอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด	-	เจ้าหน้าที่ผู้ให้ คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทาง วิชาการ
๓. แจงรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดทราบ		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด	-	ข้อมูลการติดต่อ ประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๔. นัดหมายการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้แก่เกษตรกร ๔.๑ กรณีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด มีแผนดำเนินการให้คำปรึกษาฯ หรือได้รับคำร้องขอรับคำปรึกษาฯ จากเกษตรกรโดยตรง - ให้แจ้งวัน เวลา และสถานที่ให้เจ้าหน้าที่ของกรมในระดับจังหวัดทราบล่วงหน้า และเข้าร่วมการให้คำปรึกษาฯ ด้วย ๔.๒ กรณีหน่วยงานของกรมในระดับจังหวัด มีแผนดำเนินการให้คำปรึกษาฯ หรือได้รับคำร้องขอรับคำปรึกษาฯ จากเกษตรกรโดยตรง - ให้แจ้งให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบด้วย		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด/ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	การนัดหมายการ ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ แก่เกษตรกร
๕. ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้แก่เกษตรกร ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด/ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	เกษตรกรได้รับ คำปรึกษา แนะนำ หรือความรู้ ที่เกี่ยวข้อง
๖. รวบรวม และรายงานผลการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกร ให้ สป.กษ. ทราบ ทุกสิ้นปีงบประมาณ (แบบฟอร์ม ๓)		ภายใน ๓๑ ต.ค. ของทุกปี	สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	รายงานผลการ ดำเนินการฯ
๗. สรุปผลการดำเนินงานและประมวลปัญหาอุปสรรคในการทำงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการ		-	สป.กษ.	-	สรุปผลการ ดำเนินงานฯ

๓) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพงาน

มาตรฐานคุณภาพงาน (ภาพรวมกระบวนการ) : เกษตรกรมีความรู้ทางวิชาการเกษตรที่จำเป็น มีศักยภาพในการผลิต และมีความเชื่อมั่นในการทำการเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญาเพิ่มมากขึ้น

การจัดทำข้อกำหนดและออกแบบกระบวนการงาน

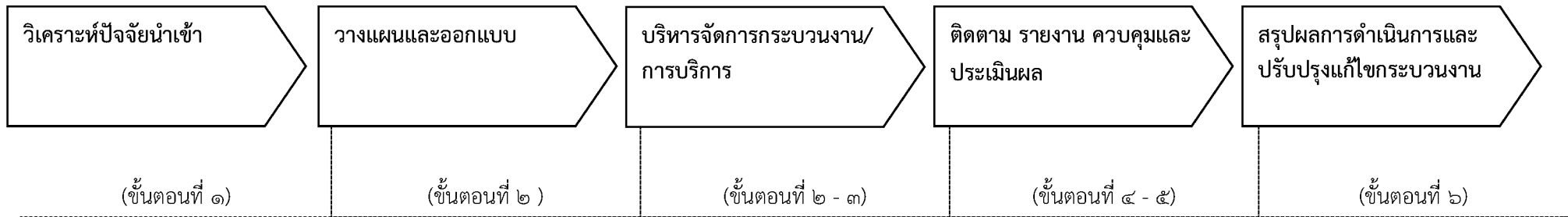
การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการงาน

กระบวนการที่ ๓ ให้คำปรึกษาหรือความเห็นทางวิชาการแก่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ

ประเด็นข้อกำหนดที่สำคัญ	รายละเอียด	ลำดับ ความสำคัญ
ผู้รับบริการ (ลูกค้า)	- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา - คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำจังหวัด - คณะกรรมการเปรียบเทียบ	๔
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา - คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำจังหวัด - คณะกรรมการเปรียบเทียบ - ผู้บริหารและบุคลากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	๕
กฎหมาย/ระเบียบ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง - กฎหมาย กฎ ระเบียบ ของส่วนราชการระดับกรมที่เกี่ยวข้อง	๒
ปัญหาจากระบบงานภายใน	ไม่มีข้อมูลทางวิชาการเกษตรที่เพียงพอ เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำข้อมูลเสนอ คณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐	๓
ประสิทธิภาพของกระบวนการงาน	คณะกรรมการต่าง ๆ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ	๑

การออกแบบแต่ละกระบวนการงาน

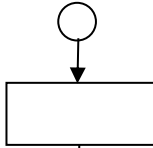
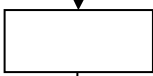

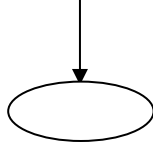
๑) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละกระบวนการงาน

๒) การเขียนผังกระบวนการงาน

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑. ศึกษา วิเคราะห์ และเตรียมประเด็นในการประชุม คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทประจำจังหวัด หรือ คณะกรรมการเปรียบเทียบ		-	สป.กษ./สำนักงาน เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด ในฐานะ ฝ่ายเลขานุการของ คณะกรรมการต่าง ๆ	-	
๒. ประสานขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ของกรมในส่วนกลาง หรือในระดับจังหวัด เข้าร่วมชี้แจง แนะนำ หรือให้ความเห็นทางวิชาการประกอบการพิจารณาของ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทประจำจังหวัด หรือ คณะกรรมการเปรียบเทียบ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง		-	สป.กษ./สำนักงาน เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด ในฐานะ ฝ่ายเลขานุการของ คณะกรรมการต่าง ๆ	-	หนังสือขอความร่วมมือหน่วยงาน ของกรมที่เกี่ยวข้อง มอบหมายผู้แทนเข้าร่วมการประชุมฯ

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๓. เข้าร่วมชี้แจง แนะนำ หรือให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ		-	เจ้าหน้าที่ของกรมในส่วนกลางหรือในระดับจังหวัด	-	ผู้แทนของกรมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุม
๔. รวบรวมข้อมูลผลการชี้แจง แนะนำ หรือให้ความเห็นทางวิชาการฯ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งให้ สป.กษ.		-	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	-	ข้อมูลผลการชี้แจงแนะนำ หรือให้ความเห็นฯ
๕. สรุปข้อมูลเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		-	สป.กษ.	-	รายงานสรุปข้อมูลเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ
๖. พิจารณาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานและรายงานผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ		-	คณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	-	รายงานเสนอผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพงาน

มาตรฐานคุณภาพงาน (ภาพรวมกระบวนการ) : การพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา คณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบ มีความถูกต้องและเป็นธรรม

การจัดทำข้อกำหนดและออกแบบกระบวนการงาน

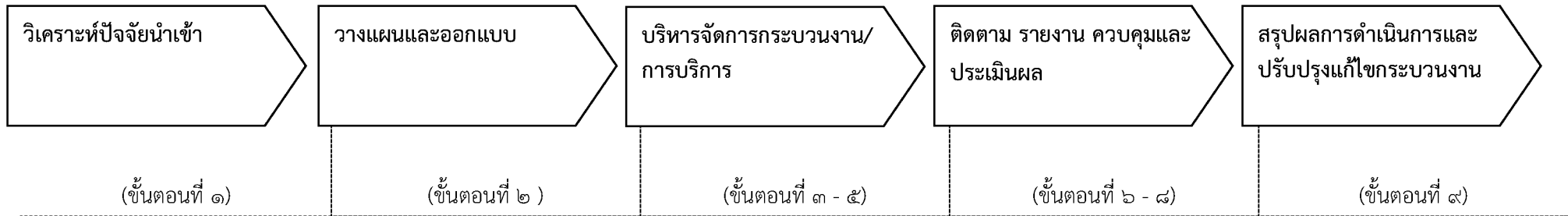
การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการงาน

กระบวนการงานที่ ๔ จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา

ประเด็นข้อกำหนดที่สำคัญ	รายละเอียด	ลำดับ ความสำคัญ
ผู้รับบริการ (ลูกค้า)	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร - ประชาชนทั่วไป	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร - ประชาชนทั่วไป - ผู้บริหารและบุคลากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๔
กฎหมาย/ระเบียบ	- พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. ๒๕๒๒ - ระเบียบคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการขึ้น ทะเบียนเกษตรกร รวมถึงกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑
ปัญหาจากระบบงานภายใน	หน่วยงานยังไม่มีรวบรวม และจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตร พันธสัญญาอย่างเป็นระบบ	๕
ประสิทธิภาพของกระบวนการงาน	มีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา อย่างถูกต้อง เป็นระบบ และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทางการเกษตรด้านอื่น ๆ	๒

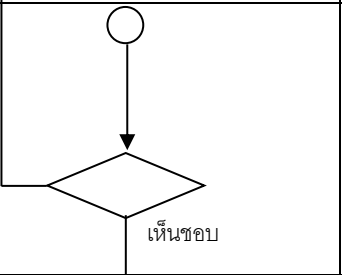
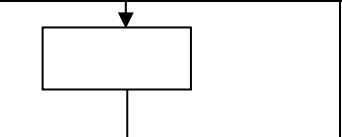
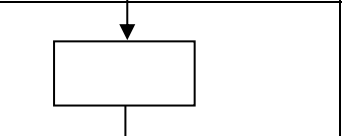
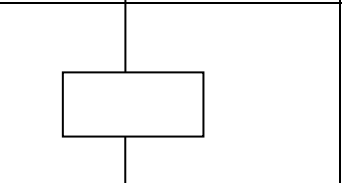
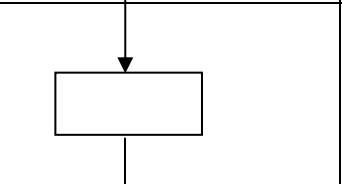
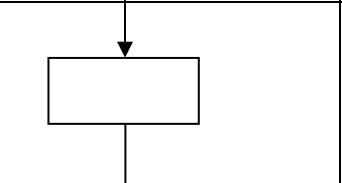
การออกแบบแต่ละกระบวนการงาน

๑) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละกระบวนการงาน

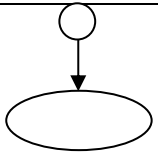

๒) การเขียนผังกระบวนการงาน

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑. ศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา		-	สป.กษ./ หน่วยงานระดับกรม ที่เกี่ยวข้อง	-	ความรู้เกี่ยวกับ ผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมา
๒. กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และแผนการดำเนินงาน จัดทำข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรกรพันธสัญญา		-	สป.กษ./ หน่วยงานระดับกรม ที่เกี่ยวข้อง	-	หลักเกณฑ์ แนวทาง และแผนการ ดำเนินงานจัดทำ ข้อมูลทะเบียน เกษตรกรในระบบ เกษตรพันธสัญญา

กิจกรรม		ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๓. เสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์ฯ และมอบหมายเจ้าหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน	ไม่เห็นชอบ		-	หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง	-	การมอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ฯ ที่ได้รับความเห็นชอบ
๔. จัดเก็บข้อมูลทะเบียนเกษตรกรตามแผนการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน			-	หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง	-	ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของแต่ละกรม
๕. รวบรวมและดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลให้ สป.กษ.			-	หน่วยงานระดับกรมและ สป.กษ.	-	ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา
๖. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา			-	สป.กษ.	-	รายงานผลการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา
๗. เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ			-	สป.กษ.	-	คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ และผู้บริหารรับทราบการดำเนินการ
๘. ประสานกรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นปัจจุบัน			ทุกรอบระยะเวลาที่มีการปรับปรุงทะเบียนฯ	สป.กษ.	-	การปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๙. สรุปผลการดำเนินงาน และประมวลปัญหาอุปสรรค ในการทำงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการ		-	สป.กษ.	-	รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

๓) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพงาน

มาตรฐานคุณภาพงาน (ภาพรวมกระบวนการ) : ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรกรพันธสัญญามีความครบถ้วน ถูกต้อง และมีความเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทางการเกษตรด้านอื่น ๆ

การจัดทำข้อกำหนดและออกแบบกระบวนการงาน

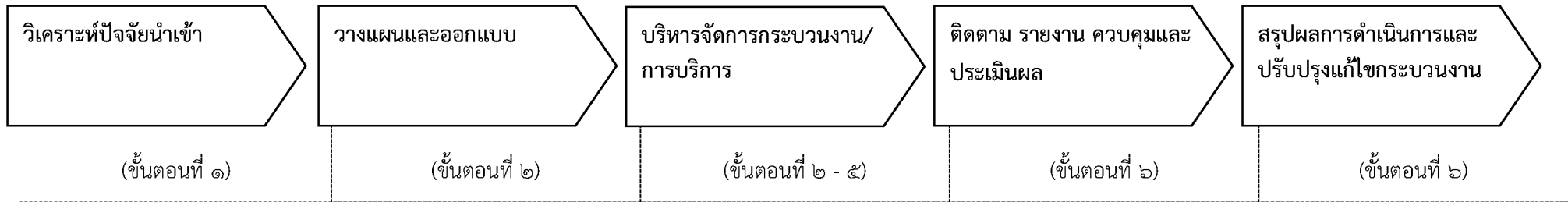
การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการงาน

กระบวนการงานที่ ๕ แจ้างเตือนพฤติกรรมที่เข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรกรพันธสัญญา หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นข้อกำหนดที่สำคัญ	รายละเอียด	ลำดับ ความสำคัญ
ผู้รับบริการ (ลูกค้า)	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร - ผู้บริหารและบุคลากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	๔
กฎหมาย/ระเบียบ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	๑
ปัญหาจากระบบงานภายใน	ยังขาดกลไกในการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่เข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในระบบเกษตรกรพันธสัญญา หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีประสิทธิภาพ	๕
ประสิทธิภาพของกระบวนการงาน	การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่เข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในระบบเกษตรกรพันธสัญญา หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	๒

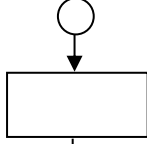

การออกแบบแต่ละกระบวนการงาน

๑) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละกระบวนการงาน

๒) การเขียนผังกระบวนการงาน

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑. ศึกษาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ และอนุบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัด	-	ทราบสาระสำคัญของกฎหมายและ อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
๒. มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวัง พฤติกรรมที่อาจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือพฤติกรรมที่อาจ เข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรพันธสัญญา		-	หน่วยงานของกรม ในระดับจังหวัดและ สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	-	การมอบหมายให้ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังฯ
๓. ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังพฤติกรรม ที่อาจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา ระบบ เกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือพฤติกรรม ที่อาจเข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตร พันธสัญญา - กรณีหน่วยงานของกรมในระดับจังหวัดพบพฤติกรรมฯ ให้แจ้งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทราบเพื่อตรวจสอบ		-	เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ของกรมในระดับ จังหวัด และสำนักงาน เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด	-	ผลการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังฯ

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๔. ประสานสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา สำนักงานปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์		ภายใน ๑ วัน นับแต่พบ พฤติกรรมฯ และรับทราบ ข้อมูลเบื้องต้น	สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด	ระยะเวลาในการ ดำเนินการ	รับทราบข้อเท็จจริง และข้อมูลพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้อง
๕. พิจารณาแนวทางให้ความช่วยเหลือ และดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา เกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐		ภายใน ๑๐ วัน นับแต่ได้รับการ ประสานงาน	สป.กษ. และสำนักงาน เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด	ระยะเวลาในการ ดำเนินการ	มีแนวทางหรือ มาตรการให้ความ ช่วยเหลือเกษตรกร/ ผู้ประกอบการ ทางการเกษตร
๖. สรุปผลการดำเนินงานและประมวลปัญหาอุปสรรค ในการทำงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการ		-	สป.กษ.	-	รายงานสรุปผลการ ดำเนินงาน

๓) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพงาน

มาตรฐานคุณภาพงาน (ภาพรวมกระบวนการ) : กลไกการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่เข้าข่ายหลอกลวงเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรพันธสัญญา หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความรวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ

การจัดทำข้อกำหนดและออกแบบกระบวนการงาน

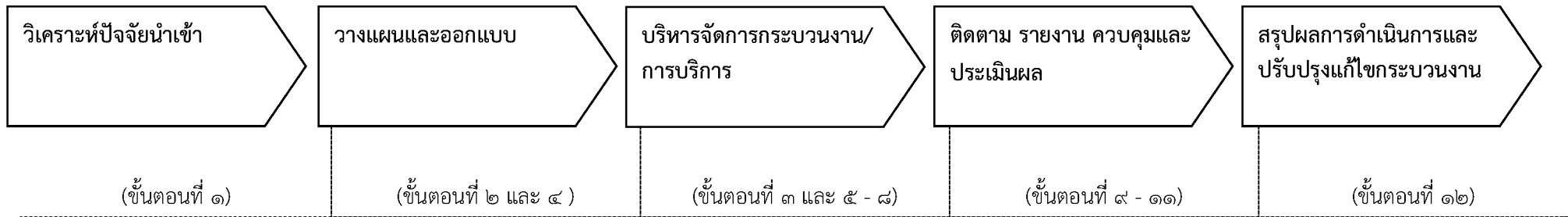
การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของแต่ละกระบวนการงาน

กระบวนการงานที่ ๖ ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

ประเด็นข้อกำหนดที่สำคัญ	รายละเอียด	ลำดับ ความสำคัญ
ผู้รับบริการ (ลูกค้า)	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- เกษตรกร - ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร - ประชาชนทั่วไป - ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๔
กฎหมาย/ระเบียบ	- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ - มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง	๑
ปัญหาจากระบบงานภายใน	-	๕
ประสิทธิภาพของกระบวนการงาน	การดำเนินกิจกรรม/โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา	๒

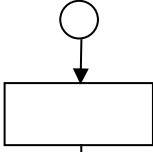
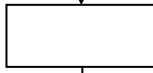
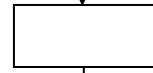
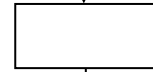
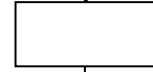
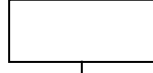
การออกแบบแต่ละกระบวนการงาน

๑) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละกระบวนการงาน

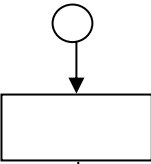

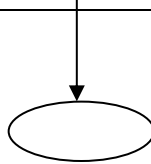

๒) การเขียนผังกระบวนการงาน

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑. ศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา		-	สป.กษ.	-	ความรู้เกี่ยวกับ ผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมา
๒. จัดทำร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา		-	สป.กษ.	-	ร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา
ระหว่างการจัดทำร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ๓. จัดสร้างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ให้หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง		-	สป.กษ.	-	หน่วยงานระดับกรม รับรู้รายละเอียดของร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๔. จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา และจัดส่งให้ สป.กษ.		-	หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง	-	โครงการ/กิจกรรมตามร่างแผนฯ ของหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง
๕. รวบรวมโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา		-	สป.กษ.	-	โครงการ/กิจกรรมตามร่างแผนฯ ในภาพรวม
๖. เสนอร่างแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พร้อมทั้งโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ		-	สป.กษ.	-	แผนการพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา และโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการอนุมัติ
เมื่อ ครม. อนุมัติแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาแล้ว ๗. แจ้งมติคณะรัฐมนตรี แผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พร้อมทั้งโครงการ/กิจกรรม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ		-	สป.กษ.	-	การรับทราบมติคณะรัฐมนตรี แผนการพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา และโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
๘. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา		-	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-	การดำเนินการตามแผนฯ
๙. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ตามแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ให้ สป.กษ. ทราบ		ภายในวันที่ ๓๑ ต.ค. ของทุกปี	หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง	-	ผลการดำเนินงานตามแผนฯ

กิจกรรม	ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จุดควบคุม/ความเสี่ยง*	ผลผลิต (Output)
๑๐. รวบรวมข้อมูลและประเมินผลแผนการพัฒนาระบบ เกษตรพันธสัญญา			สป.กษ.	-	การประเมินผล การดำเนินงาน ตามแผนฯ
๑๑. เสนอคณะอนุกรรมการจัดทำร่างแผนการพัฒนาระบบ เกษตรพันธสัญญาและประเมินผล และคณะกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาพิจารณา			สป.กษ.	-	การรับทราบผล การดำเนินงาน ตามแผนฯ
๑๒. สรุปผลการดำเนินงานและประมวลปัญหาอุปสรรค ในการทำงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการ			สป.กษ.	-	สรุปผลการ ดำเนินงานฯ

๓) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพงาน

มาตรฐานคุณภาพงาน (ภาพรวมกระบวนการ) : การดำเนินกิจกรรม/โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา